

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Radomiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Iwona Poznańska

Protokolant: st. sekr. sądowy Irmina Kłak

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2015 r. w Radomiu

na rozprawie

sprawy z powództwa D. G. działającej osobiście oraz w imieniu i na rzecz małoletnich S. G. i A. G.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

I. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz D. G. tytułem zadośćuczynienia kwotę 50 000 (pięćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 roku;

II. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz małoletnich powódek S. G. i A. G. tytułem zadośćuczynienia kwoty po 35 000 (trzydzieści pięć tysięcy) złotych na rzecz każdej z nich z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 roku, płatnych do rąk przedstawicielki ustawowej D. G.;

III. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz małoletniej powódki S. G. kwotę 6500 (sześć tysięcy pięćset) złotych tytułem skapitalizowanej renty z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, płatnej do rąk przedstawicielki ustawowej D. G.;

IV. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz S. G. miesięczną rentę w kwocie po 250 (dwieście pięćdziesiąt) złotych, płatną w terminie do 10-go każdego miesiąca do rąk przedstawicielki ustawowej D. G. z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poczynając od daty uprawomocnienia się niniejszego wyroku;

V. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz małoletniej powódki A. G. kwotę 5200 (pięć tysięcy dwieście) złotych tytułem skapitalizowanej renty z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, płatnej do rąk przedstawicielki ustawowej D. G.;

VI. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz A. G. miesięczną rentę w kwocie po 200 (dwieście) złotych, płatną w terminie do 10-go każdego miesiąca do rąk przedstawicielki ustawowej D. G. z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poczynając od daty uprawomocnienia się niniejszego wyroku;

VII. zasądza od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz D. G. działającej osobiście oraz na rzecz małoletnich powódek S. G. i A. G. kwotę 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;

VIII. w pozostałej części powództwo oddala i nie obciąża powódek kosztami procesu od oddalonej części żądania;

IX. nakazuje ścignąć od (...) Towarzystwa (...) w W. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Radomiu) kwotę 7203 (siedem tysięcy dwieście trzy) złote tytułem kosztów sądowych oraz zwrotu wydatków poniesionych w sprawie tymczasowo przez Skarb Państwa;

X. pozostałe koszty procesu między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt I C 1073/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 08 lipca 2013 roku powódka D. G. działając w imieniu własnym oraz jako przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek: S. G. oraz A. G. wniosła o zasądzenie od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. kwoty 569.200 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, na którą składają się:

- 150.000 złotych na rzecz D. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku śmierci męża M. G.,
- 30.000 złotych na rzecz D. G. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej w wyniku śmierci męża M. G.,
- 150.000 złotych na rzecz S. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku śmierci ojca M. G.,
- 35.000 złotych na rzecz S. G. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej w wyniku śmierci ojca M. G.,
- 150.000 złotych na rzecz A. G. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku śmierci ojca M. G.,
- 35.000 złotych na rzecz A. G. tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się jej sytuacji życiowej w wyniku śmierci ojca M. G.,
- po 800 złotych miesięcznie na rzecz S. G. i A. G. tytułem renty płatnej do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek kosztów postępowania według norm przepisanych oraz po 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od udzielonych pełnomocnictw.

W uzasadnieniu strona powodowa wskazała, że w dniu 28 grudnia 2007 roku przy ul. (...) w R., A. K. kierując miejskim autobusem marki M. o nr rej. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zastosował się do znaku (...) wykonując manewr skrętu w lewo i przez to wjeżdżając na skrzyżowanie, a następnie przyspieszając pojazdem podczas wykonywania manewru zmiany pasa ruchu, co skutkowało najechaniem przednim kołem na krawężnik i zarzuceniem pojazdu a w konsekwencji wjechaniem na pas ruchu do jazdy w przeciwnym kierunku, doprowadził do zderzenia z poruszającym się z naprzeciwka pojazdem marki Ż. o nr rej. (...), którym kierował M. G.. Kierowca pojazdu marki Ż. na skutek odniesionych obrażeń zmarł w szpitalu w dniu 28 grudnia 2007 roku. Postępowanie karne w przedmiotowej sprawie zakończyło się uznaniem za winnego A. K. oraz jego skazaniem wyrokiem z dnia 19 czerwca 2008 roku. Zmarły M. G. w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z D. G.. Z tego związku małżonkowie mieli córkę S. G. urodzoną (...) oraz córkę A. G. urodzoną (...) to jest w 7 dni po śmierci ojca. Z uwagi na to, że M. G. poniósł śmierć w wyniku wypadku najbliższa rodzina zmarłego, w niniejszym przypadku żona i córki, mogą dochodzić odszkodowania, bowiem wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej na podstawie art. 446 § 3 k.c. oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c. Jest niewątpliwe, że powyższe zdarzenie spowodowało u każdej z powódek – w ich psychice – nieodwracalne szkody. Córki pozostały bez ojca, matka stała się jedynym żywicielem rodziny i jedynym oparciem dla dzieci. Nagła i niespodziewana śmierć M. G. wywołała u powódek uczucie osamotnienia, poczucie krzywdy. Córka S. G. dodatkowo przeżywa wciąż ból związany z poczuciem pozbawienia jej troski i opieki ojca. Natomiast córka A. G. zaistniałym zdarzeniem została wręcz pozbawiona możliwości poznania własnego ojca, jak również doznania z jego strony uczuć rodzicielskich. Wskutek śmierci M. G. nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódek. Dlatego też zasadne jest dochodzenie roszczenia wywodzonego z art. 446 § 3 k.c. Córki utraciły ojca, który wykazywał starania o ich utrzymanie poprzez swoją pracę zarobkową, ale również poprzez osobiste starania. Powódki mogły liczyć, iż zmarły mąż i ojciec zapewni im utrzymanie, czy zapewni córkom możliwość zdobycia wykształcenia, a żonie pomoc w wykonywaniu obowiązków domowych. Powódki tak dalece odczuwają brak męża i ojca – M. G.

po dzień dzisiejszy, iż niewątpliwie osłabiła się u nich aktywność życiowa. Ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność gwarancyjną wynikającą z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody na osobie wyrządzone przez kierującego pojazdem, w tym także pasażerowi będącemu wraz z kierowcą współposiadaczem tego pojazdu. Roszczenie małoletnich powódek o rentę jest uzasadnione na podstawie art. 446 § 2 k.c. Przepis ten uzasadnia możliwość dochodzenia od zobowiązanego przez osoby uprawnione renty odpowiadającej możliwościom zarobkowym zobowiązanego do świadczeń alimentacyjnych. W stanie faktycznym niniejszej sprawy należy podkreślić, iż zmarły M. G. jako ojciec S. G. i A. G. wykonywał pracę zarobkową przez co systematycznie dostarczał swoim córkom środków utrzymania. Należy podkreślić, że S. G. utraciła ojca w wieku 5 lat, natomiast A. G. urodziła się w tydzień po śmierci ojca. Wynika z tego zatem, iż obowiązek dostarczania córkom środków utrzymania spoczywałby na M. G. co najmniej do czasu, aż córki osiągną samodzielność która pozwoliłaby im na samodzielne utrzymanie. W każdym przypadku okres ten wynosiłby ponad 20 lat. Co ważne, w obecnej chwili sytuacja materialna żony zmarłego nie jest wystarczająca do zaspokojenia wszelkich potrzeb małoletnich córek. Dlatego też roszczenie rentowe znajduje w tej sytuacji swoje pełne uzasadnienie (pozew k. 3-11).

W odpowiedzi na pozew z dnia 28 października 2013 roku pozwane (...) Towarzystwo (...) w W. wniosło o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 41-43).

W uzasadnieniu pozwane Towarzystwo wskazało, że po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego szkody uznało swoją odpowiedzialność co do zasady i wypłaciło w dniu 27 października 2009 roku na rzecz poszkodowanych następujące kwoty z tytułu odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej:

- 20.000 złotych na rzecz poszkodowanej D. G.,

- po 15.000 złotych na rzecz poszkodowanych S. i A. G.

oraz kwotę 13.577,60 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Pozwany jednocześnie odmówił wypłaty roszczeń dochodzonych tytułem zadośćuczynienia w oparciu o art. 446 § 4 k.c. z uwagi na fakt, iż w chwili zaistnienia zdarzenia z którego wywodzone są roszczenia przedmiotowy przepis nie obowiązywał. Podniesiono, że powódki dochodzą dalszych roszczeń tytułem stosownego odszkodowania a nie wykazały, że po śmierci M. G. doszło do pogorszenia ich sytuacji życiowej. Z przedłożonych zeznań podatkowych za rok 2006, 2007 i 2009 oraz decyzji ZUS z dnia 20 marca 2008 roku nie można stwierdzić pogorszenia się ich sytuacji materialnej po śmierci męża i ojca. Jak wynika z zeznania podatkowego PIT-37 za rok 2007 zmarłego i jego żony D. G. łączny dochód małżonków wyniósł 19.172,58 złote. Natomiast z zeznania podatkowego PIT 37 powódki D. G. za rok 2008 wynika, iż dochód rodziny wyniósł 14.319,83 złote. Poza tym należy podkreślić, że przy określeniu wysokości dochodzonego odszkodowania nie można brać pod uwagę rachunkowego wyliczenia strat poniesionych przez poszkodowanego na skutek nieotrzymania części zarobków zmarłego, która przypadła na poszkodowanego w czasie jego życia. Celem odszkodowania przyznanego na podstawie art. 446 § 3 k.c. ma być zrekompensowanie rzeczywistego znacznego pogorszenia sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny zmarłego, nie może być ono natomiast źródłem wzbogacenia się tych osób. Powódki dochodzą również stosownego zadośćuczynienia za krzywdę jaką doznały na skutek śmierci M. G. na podstawie art. 446 § 4 k.c. Powódki wywodzą swoje roszczenia ze zdarzenia jakie miało miejsce w dniu 28 grudnia 2007 roku a podstawa prawna z której powódki wywodzą swoje roszczenie z tytułu zadośćuczynienia obowiązuje od 03 sierpnia 2008 roku. Brak tym samym podstaw prawnych do uwzględnienia roszczeń powódek dochodzonych tytułem zadośćuczynienia w oparciu o art. 446 § 4 k.c. Pozwany z ostrożności procesowej wskazał, że żądania powódek w zakresie zadośćuczynienia zostały zawyżone. Powyższe żądanie w ocenie pozwanego nie zmierza do rekompensaty doznanej krzywdy lecz do bezpodstawnego wzbogacenia. Powódki otrzymują świadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości uwzględniającej możliwości zarobkowe zmarłego. Zmarły z wykonywanej pracy uzyskiwał wynagrodzenie w wysokości minimalnej. Podstawą do ustalenia wysokości renty rodzinnej również była kwota w wysokości renty minimalnej z uwagi na fakt, iż wysokość świadczenia rentowego jakie wyliczono dla zmarłego było niższe od kwoty najniższej renty rodzinnej. Strona powodowa w żaden sposób nie wykazała aby dochodzone w niniejszej sprawie świadczenia rentowe w kwocie 800 złotych przy uwzględnieniu świadczeń otrzymywanych z tego tytułu z ZUS odpowiadały możliwościom

zarobkowym zobowiązanego do świadczeń alimentacyjnych M. G.. Z uwagi na powyższe roszczenia dochodzone przez powódki S. i A. G. z tego tytułu w kwocie 800 złotych winny być oddalone. Powódki nie wykazały bowiem, aby mogły liczyć na świadczenia od zmarłego w wyższej kwocie od tych otrzymywanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Powódki nie wykazały również zakresu i wysokości potrzeb (odpowiedź na pozew k. 41-46).

Na rozprawie w dniu 31 października 2013 roku strona powodowa sprecyzowała swoje stanowisko w sprawie, wskazując, że roszczenie w zakresie zadośćuczynienia opiera na przepisach art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. (protokół rozprawy z dnia 31 października 2013 roku k. 65-69).

W dalszym toku procesu strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 grudnia 2007 roku A. K. w R., powiat R., województwo (...), kierując autobusem miejskim marki M. o nr rej. (...) spowodował wypadek wskutek czego M. G. doznał obrażeń, skutkujących jego zgonem w tym samym dniu w szpitalu. Sprawca wypadku A. K. jako posiadacz pojazdu marki M. o nr rej. (...) był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym (...) Towarzystwie (...) w W. (okoliczności bezsporne).

W dniu 09 września 2009 roku strona powodowa zgłosiła pozwanemu Towarzystwu szkodę. Pozwany przejął odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i wypłacił na rzecz powódki D. G. kwotę 20.000 złotych tytułem odszkodowania w związku z pogorszeniem się jej sytuacji życiowej, kwotę 13.577,60 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu oraz na rzecz małoletnich powódek S. G. i A. G. kwoty po 15.000 złotych tytułem stosownego odszkodowania w związku z pogorszeniem się ich sytuacji życiowej (odpowiedź na pozew k. 41-46, akta szkody nr K/10/0044/54/990/09 k. 1).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 19 czerwca 2008 roku wydanym w sprawie II K 386/08 Sąd Rejonowy w Radomiu II Wydział Karny uznał A. K. oskarżonego o to, że w dniu 28 grudnia 2007 roku przy ul. (...) w R., kierując autobusem miejskim marki M. o nr rej. (...) umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zastosował się do znaku (...) wykonując manewr skrętu w lewo i przez to wjeżdżając na skrzyżowanie, a następnie przyspieszając pojazdem podczas wykonywania manewru zmiany pasa ruchu, co skutkowało najechaniem na przednim kołem krawężnik i zarzuceniem pojazdu a w konsekwencji wjechaniem na pas ruchu do jazdy w przeciwnym kierunku, doprowadził do zderzenia z poruszającym się z naprzeciwka pojazdem marki Ż. o nr rej. (...), kierowanym przez M. G., który na skutek odniesionych obrażeń w postaci mnogich otarć, podbiegnięć, złamania kości obu kończyn dolnych, miednicy, stłuczenia obu płuc z pęknięciem płuca prawego, krwotoku zaotrzewnowego, złamania kości szczęki i niedodmę płuc zmarł w szpitalu w dniu 28 grudnia 2007 roku a nadto obrażeń w postaci złamania żebra XI lewego, skutkujących naruszeniem czynności narządów ciała na okres powyżej dni siedmiu doznała pasażerka autobusu Z. J., to jest o przestępstwo z art. 177 § 2 k.k. w zb. z art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem na okres próby lat 5 (wyrok Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 19 czerwca 2008 roku – akta sprawy o sygn. II K 386/08, k. 16).

W chwili śmierci M. G. miał 30 lat, od 5 lat był żonaty i miał jedno dziecko – małoletnią S. G. urodzoną w dniu (...). Był zatrudniony jako kierowca w Hurtowni (...) należącej do jego krewnej J. M. i dodatkowo podejmował prace dorywcze. Zmarły posiadał własny samochód dostawczy marki L., którym prywatnie po godzinach pracy u J. M. rozwoził węgiel, dostarczał piach i wywoził gruz. Była to praca sezonowa, niezarejestrowana. Początkowo pracował na zlecenie i w niepełnym wymiarze etatu. Dopiero w dacie śmierci był w stałym zatrudnieniu osiągając wynagrodzenie na poziomie minimalnego wynagrodzenia. Łączna wysokość wynagrodzenia M. G. za okres od sierpnia 2006 roku do grudnia 2007 roku wyniosła 11.182,74 złote (dokumentacja orzeczniczo-lekarska ZUS k. 67). Zmarły nabył uprawnienia operatora koparki, lecz takiej pracy nie podjął (k. 88-90). Wypadek w następstwie którego poniósł śmierć był wypadkiem przy pracy (akta szkody k. 47). Małżonkowie G. pozostawali w dobrych relacjach. Zamieszkiwali w domu rodziców powódki D. G. i pozostawali na ich utrzymaniu. W ten sposób rodzice powódki pomagali młodej rodzinie. Małżonkowie nie płacili rachunków za mieszkanie i żywyżwienie a prawie wszystkie zarobione przez siebie pieniądze przeznaczali na

rozpoczętą budowę domu w R., na działce pochodzącej z darowizny babki M. G.. Stąd też posiadali wkład własny w kwocie 349.000 złotych uprawniający ich do uzyskania kredytu hipotecznego na budowę domu. W sierpniu 2007 roku zaciągnęli w Banku (...) S.A. kredyt w kwocie 80.000 złotych na okres 30 lat z przeznaczeniem na wybudowanie domu. Ze względu na wysoki wkład własny bank udzielił kredytu małżonkom G. bez zabezpieczenia hipotecznego na ich nieruchomości. Pierwsza transza tego kredytu w kwocie 40.000 złotych została wypłacona przed wypadkiem z dnia 28 grudnia 2007 roku a druga transza w kwocie 40.000 złotych już po śmierci M. G. (zeznania powódki D. G. k. 65v-66v, zeznania świadka C. K. k. 67-67v, zeznania świadka W. K. k. 67v-68, k. 83, k. 88-90, k. 92, zeznania świadka J. M. k. 132, k. 144-154, k. 219).

Powódka D. G. w chwili wypadku i śmierci męża zamieszkiwała wraz z nim i z małoletnią córką S. G. w domu swoich rodziców. Była zatrudniona na stanowisku pracownik biurowy w Przedsiębiorstwie (...) w R.. W związku z zaawansowaną ciążą przebywała na zwolnieniu lekarskim. Dzień po pogrzebie zmarłego męża, w dniu (...) urodziła drugie dziecko – małoletnią A. G.. Po wypadku D. G. korzystała z pomocy swojej matki, siostry i teściowej przy opiece nad dziećmi. Powódki otrzymały:

- decyzją ZUS z dnia 20 marca 2008 roku rentę rodzinną, której wysokość zmieniała się i w dacie wniesienia pozwu wynosiła po 332,46 złote miesięcznie na rzecz każdej z powódek (decyzja ZUS z dnia 20 marca 2008 roku - dokumentacja orzeczniczo-lekarska ZUS k. 63-66, k. 73-78, k. 127 i k. 130),
- decyzją ZUS z dnia 07 marca 2008 roku w związku ze śmiercią męża świadczenie z tytułu wypadku przy pracy w kwocie 61.930 złotych (decyzja ZUS z dnia 07 marca 2008 roku - akta szkody k. 54),
- kwotę 5.000 złotych z tytułu ubezpieczenia komunikacyjnego NW od (...),
- kwotę 10.000 złotych nawiazki tytułem zadośćuczynienia zasądzoną od sprawcy wypadku A. K. i przez niego wypłaconą (wyrok Sądu Rejonowego w Radomiu z dnia 19 czerwca 2008 roku – akta sprawy o sygn. II K 386/08, k. 16).

D. G. po śmierci męża korzystała z pomocy lekarza psychiatry. Rozpoznano u niej łagodne zaburzenia depresyjne oraz zaburzenia adaptacyjne. W listopadzie 2008 roku powróciła do pracy, którą wykonywała do końca czerwca 2013 roku. Za pieniądze otrzymane z drugiej transzy kredytu oraz z tytułu odszkodowań po śmierci męża, D. G. zakończyła budowę domu, w którym zamieszkała wraz z małoletnimi córkami w kwietniu 2009 roku. W październiku 2014 roku powódka zaczęła prowadzić działalność gospodarczą (zeznania powódki D. G. k. 65v-66v w związku z k. 212v, zeznania świadka C. K. k. 67-67v, zeznania świadka W. K. k. 67v-68, k. 76, k. 80-82, k. 84-87, k. 93, k. 99, dokumentacja medyczna k. 121-123, zeznania świadka J. M. k. 132, k. 136-139, dokumentacja medyczna k. 140-141, k. 142, dokumentacja medyczna k. 143).

Z zeznań powódki wynika, że obecnie D. G. ma 35 lat. Zamieszkuje wraz z dziećmi S. G. oraz A. G. i sprawuje nad nimi opiekę, aktualnie nie pracuje zawodowo. Powódka spłaca kredyt zaciągnięty na budowę domu w kwocie 600 złotych miesięcznie. Otrzymuje rentę rodzinną po zmarłym wskutek wypadku przy pracy mężu, zasiłki z MOPS w kwocie 550 złotych miesięcznie i korzysta z pomocy materialnej swoich rodziców. Powódka często odwiedza wraz z córkami grób zmarłego męża. Z opinii biegłej psycholog wynika, że tragiczna śmierć męża była dla powódki silnie traumatycznym przeżyciem i skutkowałą naruszeniem integralności psychicznej, wygenerowała zaburzenia procesów emocjonalnych - apatię, przygnębienie, lęk, poczucie rezygnacji, pesymistyczny styl myślenia, zmiany w mechanizmach przystosowania i obniżenie odporności psychicznej. Przebyta reakcja żałoby wystąpiła w połączeniu z zaburzeniami depresyjnymi, pogorszeniem się zdolności do funkcjonowania w życiu osobistym, rodzinnym i społecznym. Skutki potraumatyczne tragicznego zdarzenia zauważalne są nadal i łączą się z uczuciem bólu, cierpienia emocjonalnego o silnym napięciu. Objawiają się przewlekłym obniżeniem nastroju, małowartościowością i nieprzystosowaniem. Mimo kilkuletniego upływu czasu powódka nadal ma trudności z pogodzeniem się ze śmiercią męża. Wracają u niej smutne wspomnienia związane z jego śmiercią, odczuwa przygnębienie i smutek, obawy czy sobie poradzi w pełnieniu roli matki i ojca. Ma problemy z odczuwaniem przyjemności i radości dnia codziennego. Natomiast zgodnie z opinią sądowno-psychiatryczną, aktualny stan zdrowia psychicznego powódki umożliwia jej sprawne wykonywanie czynności

codziennych. Jej aktywność życiowa skupia się głównie na zapewnieniu bezpieczeństwa materialnego córkom. Obecnie nie wymaga ona leczenia psychiatrycznego, powinna natomiast korzystać ze wsparcia psychologicznego (zeznania powódki D. G. k. 65v-66v w związku z k. 212v, zeznania świadka C. K. k. 67-67v, zeznania świadka W. K. k. 67v-68, k. 93, opinia sądowo-psychologiczna k. 102-103, opinia sądowo-psychiatryczna k. 189-192).

Małoletnia powódka S. G. ma 12 lat. Tragiczny, nagły zgon ojca był dla powódki silnym traumatycznym przeżyciem. W wieku pięciu lat nie dysponowała jeszcze wykształconymi mechanizmami obronnymi, by skutecznie radzić sobie ze stresem. Nie uzyskiwała też dostatecznego wsparcia ze strony matki przeżywającej żalobę depresyjnie. Śmierć osoby najbliższej, ważnej wywołała u małej silne poczucie zagrożenia, utratę obiektu miłości. Bezpowrotnie zerwany został bliski emocjonalny związek. Małoletnia została pozbawiona też wpływu wychowawczego ojca w codziennym życiu, osobistego kontaktu z nim, zubożona o brak pełnej atmosfery rodzinnej, obcowania z obojgiem rodziców, przynależności do nich, co jest znaczące w rozwoju osobowości dziecka. Zachwiane zostało poczucie bezpieczeństwa, jedna z najważniejszych potrzeb psychicznych dziecka, co implikuje nie tylko doraźne przeżycia lękowe, ale doprowadzić może do wytworzenia się reakcji i nastawień lękowych, które przyswojone w pierwszych latach życia są trwałe, obniżają odporność psychiczną. Obecnie powódka nadal przeżywa stan napięcia emocjonalnego, niepewności, ale utrzymuje się w ramach dobrego dostosowania. Jej sytuacja życiowa po śmierci ojca znacznie się pogorszyła. Małoletnia wyraźnie eksponuje niedoinwestowanie w zakresie zaspokojenia potrzeb ze strony ojca (zeznania powódki D. G. k. 65v-66v w związku z k. 212v, zeznania świadka C. K. k. 67-67v, zeznania świadka W. K. k. 67v-68, k. 93, opinia sądowo-psychologiczna k. 104-105).

Małoletnia powódka A. G. ma 8 lat. Jest prawidłowo rozwinięta psychofizycznie i umysłowo, jej dojrzałość społeczna jest adekwatna do wieku życia. Nie zdradza zaburzeń emocjonalnych, funkcjonuje na dobrym poziomie czynnościowym w sferze afektywnej, poznawczej i społecznej. Od urodzenia wzrasta pod wyłączną opieką matki, z nią jest zidentyfikowana i wiąże pojęcie rodziny, układ taki uznaje za naturalny. Śmierć ojca, którego nigdy nie знаła i z którym nie łączyła ją więź uczuciowa nie znajduje aktualnie bezpośredniego przełożenia na stan psychiczny powódki, nie łączy się też z uczuciem bólu i cierpienia emocjonalnego. Bezspornym jest jednak, że pozbawiona została możliwości wzrastania w rodzinie pełnej, zbierania doświadczeń w kontakcie z ojcem, doznawania od niego miłości i opieki, męskiego wzorca osobowego, oddziaływań wychowawczych, wartości przekazywanych przez ojca, zaspokojenia potrzeb psychicznych z jego strony co w przyszłości skutkować może problemami przystosowawczymi (zeznania powódki D. G. k. 65v-66v w związku z k. 212v, zeznania świadka C. K. k. 67-67v, zeznania świadka W. K. k. 67v-68, k. 93, opinia sądowo-psychologiczna k. 106).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym na podstawie dokumentów załączonych do akt niniejszej sprawy, dokumentów znajdujących się w aktach postępowania karnego oraz zeznań wskazanych świadków i powódki przesłuchanej w charakterze strony. Wiarygodność dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu i nie była przez strony kwestionowana.

Sąd podzielił ustalenia zawarte w opiniach biegłych sądowych: z zakresu psychologii E. Z. oraz z zakresu psychiatrii lek. H. Ł.. Zdaniem Sądu opinie zostały sporządzone w sposób fachowy, zgodny z prawidłami wiedzy specjalistycznej, a płynące z nich wnioski były spójne i logiczne.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków C. K., W. K. i J. M.. Zeznania te były logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniały, opierały się o własne spostrzeżenia i wiedzę o życiu małżonków G. zarówno przed śmiercią jak i po jego śmierci. Utrzymują kontakt rodzinny z powódkami i świadczą na ich rzecz stałe wsparcie.

W ocenie Sądu zeznania powódki D. G. zasługują na wiarę jedynie częściowo. Nie są one bowiem wiarygodne w tym zakresie, w jakim powódka wskazuje wysokość osiąganych dochodów z pracy dorywczej zmarłego męża, ocenianych na kwotę około 5.000 złotych miesięcznie. Przeczą temu ustalenia wynikające z zeznań J. M.. Posiadanie prywatnego samochodu dostawczego nie może być równoznaczne ze stałym osiąganiem dochodów przekraczających pracę etatową wynagradzaną na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę. Tym bardziej, że zakres świadczonych usług wiąże się z sezonowością zaopatrzenia na opał.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne częściowo, to jest co do kwoty 50.000 złotych tytułem zadośćuczynienia na rzecz D. G. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 roku do dnia zapłaty, do kwot po 35.000 złotych tytułem zadośćuczynienia na rzecz S. G. i A. G. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2013 roku do dnia zapłaty, do kwoty 6.500 złotych tytułem skapitalizowanej renty na rzecz S. G. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, do kwoty po 250 złotych tytułem miesięcznej renty na rzecz S. G. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poczynając od daty uprawomocnienia się wyroku, do kwoty 5.200 złotych tytułem skapitalizowanej renty na rzecz A. G. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku oraz do kwoty po 200 złotych tytułem miesięcznej renty na rzecz A. G. wraz z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminowi płatności poczynając od daty uprawomocnienia się wyroku. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Powódka D. G. w imieniu własnym i swoich małoletnich dzieci S. G. i A. G. dochodzi w niniejszej sprawie zadośćuczynienia za krzywdę, odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej oraz renty odszkodowawczej. Spór koncentrował się na ustaleniu, czy w sprawie niniejszej zaistniały przesłanki do wypłaty powódce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. Strona pozwana podnosiła bowiem, że brak jest podstaw do przyznania zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, ponieważ do zdarzenia wywołującego szkodę doszło przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, to jest przed dniem wejścia w życie § 4 art. 446 k.c., na podstawie którego sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Ponadto strona pozwana kwestionowała zasadność zasądzenia odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódek oraz rent odszkodowawczych na rzecz małoletnich a z ostrożności procesowej także wysokość powyższych świadczeń. Strona pozwana podnosiła, że w jej ocenie roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania w łącznej kwocie 550.000 złotych na rzecz powódek oraz rent w kwotach po 800 złotych miesięcznie na rzecz małoletnich powódek jest rażąco wygórowane.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że przedmiotowy wypadek miał miejsce w dniu 28 grudnia 2007 roku, to jest przed dniem wejścia w życie § 4 art. 446 k.c. Jednakże nie oznacza to, że roszczenie powódek nie znajduje podstawy prawnej. W orzecznictwie ugruntowany został bowiem pogląd, który Sąd orzekający w całości podziela, zgodnie z którym najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa i zawarcia małżeństwa, podlega ochronie prawa. Dotyczy to odpowiednio ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Dobro rodziny jest nie tylko wartością powszechnie akceptowaną społecznie, ale także uznaną za dobro podlegające ochronie konstytucyjnej (art. 71 Konstytucji RP). Wiąż rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc w wychowaniu dzieci i zapewnieniu im możliwości kształcenia. Należy zatem przyjąć, że prawo do życia rodzinnego i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i 24 k.c. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może zatem stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Nie każdą jednak więź rodzinną należy niejako automatycznie zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, III CZP 76/10, opubl. Biul. SN 2010/10/11, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 roku, III CZP 31/11, opubl. Biul. SN 2011/7/9, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku, IV CSK 307/09, opubl. OSNC-ZD 2010/3/91).

W okolicznościach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości Sądu, że czyn niedozwolony, którego następstwem była śmierć M. G. – męża powódki D. G. i ojca małoletnich powódek S. G. i A. G. była źródłem ich krzywdy polegającej

na naruszeniu ich dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej z członkiem najbliższej rodziny. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, nagła śmierć męża i ojca była szokiem dla powódki D. G. i małoletniej powódki S. G.. Powodowała u nich cierpienie i ból, jak również poczucie straty, które powódki odczuwają do chwili obecnej. Natomiast małoletnia powódka A. G. została pozbawiona możliwości wzrastania w pełnej rodzinie i nawiązania więzi emocjonalnych ze zmarłym ojcem co w przyszłości może skutkować problemami przystosowawczymi.

Ustalając wysokość należnego powódkom zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze to, że powódki w związku ze śmiercią męża i ojca otrzymały jednorazowe świadczenie z tytułu wypadku przy pracy w znaczącej wysokości, jak również kwotę 10.000 złotych z tytułu nawiązki. Należy również wskazać, że od przedmiotowego wypadku upłynęło już wiele lat. Powódka D. G. na co dzień prawidłowo wypełnia swoje obowiązki rodzicielskie, wykazuje należytą dbałość o córki i zaspokajanie ich potrzeb. Natomiast małoletnie powódki S. G. i A. G. funkcjonują obecnie prawidłowo. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2004 roku świadczenia z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych przysługują niezależnie od jednorazowych świadczeń należnych z tytułu wypadków przy pracy albo w drodze do pracy, a jedynie wysokość świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być uwzględniana jako okoliczność mająca znaczenie dla określenia wysokości zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, zasądzanego od zakładu ubezpieczeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2004 roku, II CK 376/02, opubl. LEX nr 163979).

W związku z tym Sąd uznał za odpowiednie przyznanie następujących kwot tytułem zadośćuczynienia:

- 50.000 złotych na rzecz powódki D. G. oraz

- po 35.000 złotych na rzecz każdej z małoletnich powódek S. G. i A. G..

Na podstawie art. 446 § 2 k.p.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego. Renta przewidziana w art. 446 § 2 k.c. może być wyższa niż alimenty przewidziane w art. 135 k.r.o., jednakże nie może być wyższa niż uzasadniona możliwościami zarobkowymi i majątkowymi zmarłego. Renta ma stanowić rekompensatę szkody odniesionej przez powodów w zakresie zaspokajania ich potrzeb (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 stycznia 2015 roku, VI ACa 12/14, opubl. LEX nr 1659155).

Odnośnie żądania renty dla małoletnich powódek należy wskazać, że przy ustaleniu ich wysokości Sąd wziął pod uwagę fakt, iż małoletnie powódki otrzymują już renty rodzinne z ZUS. W ocenie Sądu dochodzone pozwem w niniejszej sprawie świadczenia rentowe w kwotach po 800 złotych miesięcznie, przy uwzględnieniu świadczeń otrzymywanych z tego tytułu z ZUS nie odpowiadają możliwościom zarobkowym zobowiązanego do świadczeń alimentacyjnych M. G.. Sąd uznał, że w sytuacji gdyby zmarły żył, byłby w stanie wspierać materialnie swoje małoletnie córki. M. G. w chwili śmierci był człowiekiem młodym i zdrowym, miał 30 lat. Był zatrudniony jako kierowca w Hurtowni (...) i z tego tytułu uzyskiwał dochody kształtujące się na poziomie minimalnego wynagrodzenia za pracę. Jak wyżej wskazano, podejmował dodatkowe prace dorywcze, w zakresie dostarczania węgla i wywożenia gruzu, które wykonywał po godzinach pracy u J. M. przez kilka godzin dziennie od poniedziałku do piątku. Wysokość dochodów z tego tytułu nie została wykazana za pomocą dokumentów, jednakże w ocenie Sądu, z zasad doświadczenia życiowego wynika, że kształtowały się one na poziomie połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę. Wprawdzie zmarły posiadał uprawnienia operatora koparki lecz takiej pracy nie podjął. Należy zatem uznać, że łączne możliwości zarobkowe M. G. wynosiły półkrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę. Natomiast za usprawiedliwione potrzeby małoletnich Sąd uznał wszystkie wydatki związane z zapewnieniem im odpowiedniego wyżywienia, odzieży stosownej do pory roku, środków higienicznych oraz zabezpieczenie ewentualnych wydatków z zapewnieniem im właściwej opieki medycznej. Należy wskazać, że małoletnie powódki są w wieku szkolnym, a więc wymagają zakupu specjalnej odzieży, obuwia, podręczników oraz odpowiednich przyborów. Biorąc pod uwagę potrzeby małoletnich

dzieci, możliwości zarobkowe zmarłego ojca oraz wysokość rent rodzinnych otrzymywanych z ZUS, Sąd uznał, że kwoty po 250 złotych miesięcznie na rzecz małoletniej S. G. i po 200 złotych miesięcznie na rzecz małoletniej A. G. są kwotami odpowiednimi. I tak skapitalizowana renta za okres od listopada 2013 roku do grudnia 2015 roku wyniosła 6.500 złotych na rzecz małoletniej S. G. (26 miesięcy x 250 złotych) i 5.200 złotych na rzecz małoletniej A. G. (26 miesięcy x 200 złotych).

Zgodnie z treścią art. 446 § 3 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W judykaturze przyjmuje się, iż pod pojęciem „znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej” rozumie się nie tylko obecną sytuację materialną, lecz także utratę realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. W pojęciu tym mieszczą się również, niekiedy trudne do uchwycenia, uszczerbki natury niemajątkowej, które jednakże zawsze muszą mieć wpływ na ogólnie pojmowaną sytuację życiową poszkodowanego. Takim czynnikiem niewymiernym jest z pewnością utrata oczekiwanego wsparcia na przyszłość (nie tylko materialnego) i pomocy od najbliższego członka rodziny, których osoba poszkodowana mogła się zasadnie spodziewać w chwilach wymagających takich zachowań (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2010 roku, IV CSK 170/10, opubl. Lex numer 737283, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 178/10, opubl. Lex numer 715515, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 roku, V CSK 544/07, opubl. Lex numer 424335).

Odnosnie żądania odszkodowania, w ocenie Sądu powódki nie wykazały aby pogorszenie ich sytuacji życiowej po śmierci męża i ojca uzasadniałoby wypłatę odszkodowania w kwocie wyższej niż już przyznanej na etapie likwidacji szkody. Powódka D. G. wraz ze swoim zmarłym mężem i córkami mieszkała wspólnie ze swoimi rodzicami, którzy faktycznie utrzymywali rodzinę powódki. Niedługo po śmierci męża D. G. otrzymała znaczne kwoty tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania, które pozwoliły jej na zakończenie budowy domu, w którym następnie zamieszkała z córkami. Powódka przebywała na urlopie macierzyńskim a w listopadzie 2008 roku powróciła do pracy, którą wykonywała do końca czerwca 2013 roku. Powódka nie udowodniła, że jej rezygnacja z pracy nastąpiła na skutek kolidowania czasu pracy z wykonywaniem obowiązków rodzicielskich. Należy również wskazać, że w październiku 2014 roku D. G. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej. Zdaniem Sądu dotychczas przyznane powódkom odszkodowania od pozwanego Towarzystwa są adekwatne do stopnia rzeczywistego pogorszenia się ich sytuacji życiowej.

W świetle wskazanych przesłanek uznać należy, że dotychczas wypłacone im kwoty bezpośrednio po śmierci męża i ojca są adekwatne i w związku z tym Sąd uznał, że brak jest podstaw do uznania ich żądań w tym zakresie.

Z tych wszystkich względów i na podstawie przytoczonych przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku (punkty I – VI wyroku).

O odsetkach od zasądzonych na rzecz powódek kwot zadośćuczynienia orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c.

Należy przyjąć, że zadośćuczynienie za krzywdę staje się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455 § 1 k.c.) (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 roku, II CSK 434/09, opubl. Lex numer 602683, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2011 roku, I PK 145/10, opubl. Lex numer 794777).

Zgodnie z zasadą wyrażoną w treści art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.) zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych, powódki zgłosiły swoje roszczenia w pozwie z dnia 08 lipca 2013 roku, natomiast pozwany ubezpieczyciel zajął merytoryczne stanowisko w odpowiedzi na doręczony pozew z dnia 28 października 2013 roku, w którym wniósł o oddalenie powództwa w całości. Wobec tego Sąd od dnia 29 października

2013 roku zasądził ustawowe odsetki (brak wskazania daty doręczenia wysłanego pozwanemu odpisu pozwu z dnia 03 września 2013 roku k. 35).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. (punkt VII wyroku). Uznając, iż określenie należnych powódkom sum zadośćuczynienia zależało od oceny Sądu, jak również ze względu na fakt, iż powódki uległy w części swoich żądań, Sąd włożył na pozwanego obowiązek zwrotu powódkom kwoty 750 złotych tytułem kosztów na opinię biegłych a koszty zastępstwa procesowego zniósł wzajemnie.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity Dz. U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.) Sąd, w punkcie IX wyroku, nakazał pobrać od pozwanego (...) Towarzystwa (...) w W. kwotę 7.203 złote tytułem nieuiszczonych opłat od zasądzonych na rzecz powódek świadczeń (120.000 złotych zadośćuczynienia, 11.700 złotych skapitalizowanych rent, 5.400 złotych zasądzonych rent) oraz kwotę 378 złotych tytułem kosztów na opinię biegłych.

/na oryginale właściwy podpis/